

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра зовнішньоекономічної діяльності

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему: НЕОПРОТЕКЦІОНІСТСЬКІ ЗАХОДИ В ГЛОБАЛЬНІЙ
ТОРГІВЛІ

Виконав: здобувач першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти групи _____ 4МЕВ
спеціальності 292 «Міжнародні економічні
відносини»
освітньо-професійної програми «Міжнародний
бізнес»

_____ Зимницький Я.В.

(прізвище та ініціали)

Керівник : _____ Фомішина В.М.

(прізвище та ініціали)

Хмельницький 2024 року

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на тему «Неопротекціоністські заходи в глобальній торгівлі» містить 77 сторінок, 5 таблиць, 24 рисунки. Перелік посилань нараховує 69 найменувань джерел.

Метою дослідження є: дослідження визначення основних тенденцій розвитку неопротекціоністських заходів та їх впливу на глобальну торгівлю..

Об'єктом дослідження є: інструменті неопротекціонізму у світовій економіці.

Предметом дослідження є: теоретико-методичні та практичні аспекти розвитку та використання неопротекціоністських заходів в глобальній торгівлі.

У роботі для досягнення поставленої мети було використано такі **методи дослідження**: прогнозування розвитку неопротекціонізму (у тому числі на глобальному ринку), теоретичні (аналіз, систематизація, узагальнення), табличний, графічний. Було застосовано статистичні методи дослідження числових даних: вертикальний (структура показників) та горизонтальний (динаміка показників) аналіз.

Висновки та рекомендації роботи можуть знайти конкретну реалізацію в розробці заходів захисту внутрішнього ринку та власних інтересів у глобальній торгівлі.

Можливими напрямками продовження досліджень може бути стратегія захисту внутрішнього ринку від небажаного імпорту.

Ключові слова: економічна політика, міжнародна торгівля, протекціонізм, вільна торгівля, неопротекціонізм, міжнародна економічна політика, «торговельна війна», глобальна торгівля, тарифи, нетарифні заходи.

ABSTRACT

The qualification work of the first (bachelor) level of higher education on the topic «Neo-protectionist measures in global trade» contains 77 pages, 5 tables, 24 figures. The list of references includes 69 names.

The aim of the project is to determine the main trends in the development of neo-protectionist measures and their impact on global trade.

The research object are the tools of neo-protectionism in the world economy.

The subject of the study is theoretical, methodological and practical aspects of the development and use of neo-protectionist measures in global trade.

The project used the following **methods**: forecasting the development of neoprotectionism (including on the global market), theoretical (analysis, classification, generalization), spreadsheet, graphic. Statistical methods of numerical data was used: vertical (structure indicators) and horizontal (dynamic performance) analysis.

Conclusions and recommendations of work can be concretely implemented in the development of measures to protect the internal market and one's own interests in global trade.

The possible areas of further research can be the strategy of protecting the domestic market from unwanted imports.

Keywords: economic policy, international trade, protectionism, free trade, neo-protectionism, international economic policy, «trade war», global trade, tariffs, non-tariff measures.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ТА ВИКОРИСТАННЯ НЕОПРОТЕКЦІОНІСТСЬКИХ ЗАХОДІВ В ГЛОБАЛЬНІЙ ТОРГІВЛІ	10
1.1. Становлення протекціонізму як частини зовнішньоекономічної політики	10
1.2. Неопротекціонізм як інструмент усунення внутрішніх суперечностей фритредерства	23
1.3. Характеристика застосування політики протекціонізму в трансформаційних економіках	32
Висновки до розділу 1.....	41
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ НЕОПРОТЕКЦІОНІЗМУ У СВІТІ ТА ЙОГО НАСЛІДКИ	43
2.1. Дослідження застосування неопротекціоністських заходів у сучасній світовій торгівлі	43
2.2. Дослідження використання неопротекціоністських інструментів у міждержавних торгових конфліктах	52
2.3. Аналіз наслідків застосування протекціоністських заходів щодо чутливих для України експортних товарів	59
Висновки до розділу 2.....	72
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	78

ВСТУП

Актуальність теми. З розширенням сфер міжнародного обміну для національної економіки підвищується значення зовнішньоторговельної політики. В цілях поліпшення конкурентоспроможності національних товарів і послуг на зовнішніх та внутрішніх ринках, необхідно виробити правильну зовнішньоторговельну політику. Важливим напрямком зовнішньоторговельної політики є політика протекціонізму, яка використовується для захисту національної економіки від конкуренції іноземних виробників. Уряд прагне контролювати різні форми імпорту, коригує товарні і грошові потоки. Разом з тим, у рамках міжнародної торгівлі стимулюється експорт національних товарів і послуг. Актуальність формування адекватної політики протекціонізму підвищується у зв'язку з посиленням процесів глобалізації у зовнішньоторговельній політиці.

У сучасному світі, де глобалізація та взаємодія міжнародних ринків стають неодмінною частиною економічного простору, роль неопротекціоністських заходів у формуванні торговельних відносин набуває зростаючого значення. За останні роки зросла кількість країн, які вдаються до застосування різноманітних нетарифних обмежень та інших заходів, спрямованих на захист внутрішнього ринку. Це призводить до трансформації торговельно-економічних зв'язків та виникнення нових викликів для світової економіки.

Вибір між раціональним протекціонізмом і вільною торгівлею посідає одне з важливих місць в теорії та практиці торговельно-економічного співробітництва держав світу. В умовах системної трансформації торговельно-економічного співробітництва способи ведення конкурентної боротьби розвиненими країнами не завжди забезпечують їм шанси на успіх не тільки на закордонних, але й на внутрішніх ринках.

Проблематика неопротекціонізму сьогодні висвітлюється багатьма вченими, серед яких Довгаль О., Калюжна Н., Мазаракі А., Мельник Т.,

Панченко В. Г., Резнікова Н. та ін. Незважаючи на суттєвий внесок авторів у тему дослідження більш актуальним є розгляд сучасних тенденцій реалізацій заходів, що впливають на світову торгівлю.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження визначення основних тенденцій розвитку неопротекціоністських заходів та їх впливу на глобальну торгівлю.

Із мети дослідження випливають такі **завдання**:

- визначити еволюцію становлення протекціонізму як частини зовнішньоекономічної політики;
- дослідити неопротекціонізм як інструмент усунення внутрішніх суперечностей фритредерства;
- охарактеризувати застосування політики протекціонізму в трансформаційних економіках;
- дослідити застосування неопротекціоністських заходів у сучасній світовій торгівлі;
- проаналізувати використання неопротекціоністських інструментів у міждержавних торгових конфліктах;
- охарактеризувати наслідки застосування протекціоністських заходів щодо чутливих для України експортних товарів.

Об'єктом дослідження даної роботи є інструменті неопротекціонізму у світовій економіці.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та практичні аспекти розвитку та використання неопротекціоністських заходів в глобальній торгівлі.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети й виконання завдань у роботі використано низку загальнонаукових і спеціальних методів, а саме: методи індукції та дедукції – для розгляду понять «неопротекціонізм» та «зовнішньоторговельна політика»; спостереження й узагальнення – для визначення ролі протекціонізму в захисті внутрішніх ринків; статистичний та графічний методи – для аналізу тенденцій розвитку неопротекціонізму,

причинно-наслідковий метод і метод експертної оцінки; методи системно-структурного аналізу.

Практична значущість. Висновки та рекомендації роботи можуть знайти конкретну реалізацію в розробці заходів захисту внутрішнього ринку та власних інтересів у глобальній торгівлі.

Апробація результатів роботи. Основні практичні результати дослідження доповідались на: XIX Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих вчених, аспірантів та студентів «Професійне становлення молоді в умовах інтеграційного розвитку України» із тезами: «Аналіз наслідків застосування протекціоністських заходів щодо чутливих для України експортних товарів».

Робота складається зі вступу, 2 розділів, висновків; містить 77 сторінок тексту, 5 рисунків, 24 таблиці. Список джерел налічує 69 найменувань джерел.